

REKK Energy Policy Briefs are published to provide analysis of recent events occurring in the energy sector in Central Eastern and Southeast Europe.

A REKK Energy Policy Brief-ek rövid elemzést nyújtanak a közép-kelet és dél-kelet európai energia piacokon történt eseményekről.

KAPCSOLAT ENERGIA

1/4/2008

2008 Issue #3

By Pál Gabriella, Mezősi András

2008-tól némileg átalakult a megújuló energiahordozóból és hővel kapcsoltan termelt villamos energia kötelező átvételére és támogatására vonatkozó szabályozás Magyarországon. Az ártámogatási kassza formálisan megszűnt, de megalakult a „zöld mérlegkör”, melynek termelését a rendszerirányító „veszi át”, majd tovább értékesíti azt fogyasztásarányosan a rendszerhasználók felé. Ezúttal már kormányrendelet állapítja meg a kötelező átvétel alá eső termelőknek fizetendő árakat, melyek fedezetének összegyűjtését egy GKM rendelet teszi lehetővé a rendszerirányítóknak.

Egy 2007 decemberében elfogadott kormányrendelet tovább növelte a kötelezően átvételre jogosult kapcsolt termelők körét a nagy (50 MW feletti) kapcsolt erőművekkel. Ez várhatóan évente 1500-2500 GWh-val bővíti a kötelezően átvett kapcsolt termelés nagyságát, ami 2008-ban várhatóan 10-17 milliárd forinttal, mintegy 30-50%-kal növeli a kapcsoltak támogatására beszedendő összeget. 2008-ra számításaink szerint a teljes kötelező átvétel alá tartozó termelés eléri a magyarországi nettó villamosenergia-felhasználás 18-20%-át. Ráadásul, miközben a hatékonyság a kötelezően átvett megújuló villamos energia mennyiségét évről évre kvótákkal korlátozza, a szintén kötelezően átvett kapcsolt energia mennyisége bármiféle korlátozás nélkül, szabadon növekszik.

Szintén új elem a kötelezően átvett kapcsolt termelőknek a menetrendadási kötelezettség bevezetése. Prognózist kell adniuk várható éves termelésükről, és havonta ki kell alakítaniuk a következő havi menetrendet. A kapcsolt termelő +/- 5%-os eltérése esetén 5 Ft/kWh szabályozási pótdíjat fizet. Az 5Ft-os tétel ad hoc jellege és a napon belüli kiegyenlítő energia piacok hiánya ellenére ez a szabályozás ösztönzi a menetrend szerinti termelést, amely növeli a rendszer stabilitását.

2007-ben már több mint 4800 GWh villamosenergia-termelés átvétele volt kötelező. Ennek közel ¾ része kapcsolt termelésből származott, és megújuló energiahordozókból csak a maradék. A kapcsoltan termelt villamos energia nemcsak a kötelező átvétel által biztosított előnyöket élvez, a kapcsolt villamos energiát nagyrészt támogatott áron, azaz a piaci árnál drágábban vásárolják meg. A támogatás mértéke átlagosan 10Ft/kWh, ami függ a napszaktól, a termelő technikai jellemzőitől, méretétől és a felhasznált energiahordozótól. Csak egy kis mennyiség kötelező átvétele történik támogatás nélküli piaci áron.

A kötelezően átvett megújuló és kapcsolt villamos energia mennyisége egyaránt 10-10%-kal nőtt 2007-ben, de míg a kapcsoltak ártámogatása átlagosan 4%-kal nőtt, a megújulóké nominálisan is 1%-kal csökkent.

A kötelezően átvett kapcsolt villamos energia ártámogatására 2007-ben mintegy 33,5 milliárd forintot költöttek a fogyasztók, megújulókra csak 13,5 milliárdot. Ennek forrása a rendszerirányító által kezelt úgynevezett KÁP kassza volt, melynek feltöltése az árhatóság által elrendelt fogyasztásarányos díj megfizetésével történt. A 2007-es nettó fogyasztással számolva, a kassza feltöltéséhez a fogyasztók átlagosan körülbelül 1 forint 33 fillért fizettek be

REKK ENERGY POLICY BRIEF

Energiapiaci Elemzések

Tanmese

A radiátorgyáros meg a drótygyáros, volt osztálytársak, ülnek a kocsmában. Ugye idén télen is megyünk síelni, kérdezi cimboráját a radiátorgyáros. Hát persze, mondja a drótygyáros. Régi közös hobbijuk ez nekik, minden télen együtt töltik síszünetüket. De mi lenne, mondja a drótygyáros, ha idén nem külön-külön autóval mennénk, hanem a tiéddel. Olyan drága a benzin, és így olyan sokat megtakaríthatnánk ezen a hosszú úton. Drága, mondja a radiátorgyáros gyanakodva. Beszállok a benzin költségbe, mondja biztatóan a drótygyáros. Fifti-fifti. Rendben, mondja a radiátorgyáros, miközben kicsit tűnődik még az értékcsökkenésen, de magában legyint, fele benzin, gondolja, és isznak egy korsó sört a nagy közös megtakarítás örömeire.

Pompás ez az autómegosztás, nemcsak a benzinen spórolunk, hanem végigdumáljuk az unalmas kilométereket az autópályán, mondja a radiátorgyáros a volánnál ülve. Órák óta szórakozottan hallgatja a drótygyarost, aki nem szereti a csendet. Most éppen arról beszél, hogy igazából nemcsak maguknak tesznek jót ezzel a benzin megtakarítással, hanem a jegermedvéknek, az éghajlatnak, a jövő generációknak, mindenkinek. Kivéve az olajipari dolgozókat és részvényeseket, próbálkozik a radiátorgyáros, de a haverja nem viccel. Tudod te, kérdezi a drótygyáros, hogy mennyi CO2 emissziót takarítunk meg? Ilyen dolgokat sose bírt kiszámolni. Százon kábé 15 kilót, mondja a radiátorgyáros, oda-vissza a

minden általuk elfogyasztott kWh után, ebből 93 fillért a kapcsolatok támogatásának finanszírozására szedtek be, és csak 36 fillért a megújulóakra. Az összeg nagyságát jobban érzékelhetjük, ha felidézünk a fogyasztók által 2007-ben fogyasztásarányosan fizetett rendszerszintű díjakat: az átviteli – rendszerirányítási díj 1,074 Ft/kWh, a rendszerszintű szolgáltatások díja pedig 0,672 Ft/kWh volt. Ma elsősorban a kapcsoltenergia termelők és más kiemelt csoportok (Oroszlányi Erőmű, villamos ipari dolgozók) támogatását fedező díjak miatt olyan magasak nemzetközi összehasonlításban a hazai rendszerhasználati díjak, és nem az átviteli díjak miatt. A magas rendszerhasználati díjak pedig rontják a háztartási fogyasztók jólétét és az ipari fogyasztók versenyképességét.

Eközben a távhő piacok, melyek gyakran a kapcsolt energia termelő erőművek hőtermékeinek legnagyobb fogyasztói, nem érzékelik, hogy a villamos energia fogyasztók jelentős támogatást adnak össze ezeknek az erőműveknek. A kapcsolt hő- és villamos energia termelés révén elért energiahordozó költségcsökkenés mindkét ikertermék árának, de legalább az egyik termék árának csökkenését kellene hogy eredményezze. Mivel a villamos energiát nemhogy alacsonyabb, hanem a piacinál még magasabb, támogatott áron veszi át a rendszer a kapcsolt termelőktől, ezért érthetetlen, hogy a távhő fogyasztókhöz miért nem jut el a hatékonyságnövekedés haszna, vagy annak egy része: nincs pénz korszerűsítésre, fogyasztásmérők felszerelésére, folytatódnak a leválások, általános a magas hőárak miatti elégedetlenség. Vajon melyik szereplőnél szivárogozik a rendszer? Aggasztó, hogy a hatóságot a kapcsolt hőfelhasználás anomáliái nem sarkallják a szabályozás felülvizsgálatára. A mai távhő árak erőfölényes hőértékesítési helyzetekre, a reprezentatív hőberuházások pedig (pláza-jégpályák, irodaház parkolófűtés) a kapcsoltan termelt villamos energia túltámogatására utalnak.

A kapcsolt termelők kötelező átvétele nemcsak energiát, hanem kapacitásokat is kivon a magyar erőművi piacról. Ennek különösen a mélyvölgyi időszakokban van jelentősége, amikor a rendszerirányítónak eleve sokkal kevesebb szabályozható gép áll a rendelkezésére. Ezt a helyzetet súlyosbítja néhány újabb nagy erőmű egység kötelező átvétel alá sorolása. Ezek a gépek a viszonylag rugalmas éjszakai hőtermelési feladatok mellett jelentős leszálló kapacitást tudtak volna felkínálni a rendszerirányítónak, de kötelező átvétellel erre nincsenek ösztönözve.

Már a KEOP-ból is lehet állami támogatást kapni kapcsolt hő- és villamosenergia-termelésre. A szokásos indoklás (primer energia megtakarítás) mellett egyre gyakrabban hallatszik egy új hang az éghajlatvédelmi szempontokról és a CO₂ megtakarításokról. Ijesztő, hogy senki nem teszi szót: a hálózatra kötelezően átvett kapcsolt termelők olyan erőművi termelést szorítanak ki, melyek viszont már kaptak CO₂ kvótákat. Így adott CO₂ megtakarítást kétszer ismer el a szabályozás.

Eközben a megújuló energiahordozókból történő kapcsolt termelést, amelynek nettó CO₂ kibocsátása valóban közel lehet a nullához, explicit módon kizárták a kötelező átvételből. Pedig közismert: a megújulókból többnyire csak rossz hatásfokkal lehet villamos energiát termelni. Megújulókból hő- és a hővel kapcsolt villamosenergia-termelés végezhető elfogadható hatásfokkal.

A kapcsoltan termelt villamosenergia támogatási rendszere már 2007-ben is átalakításra szorult. 2008-ra a szabályozás téves irányokba módosult, és még ésszerűtlenebbé és sokkal költségesebbé vált.

teljes úton akkor kábé 150 kilót. Ez mai árakon kemény 3 euró, teszi hozzá vigyorogva, egy sör a hűtőben. Ez nem ilyen egyszerű, itt az elvekről van szó, mondja a drótygáros és fejben sakkozni kezd.

Egy év múlva ugyanabban a kocsmában ülnek, a két haver együtt magyarázza a többi cimborának. Mit nem értetek ezen? Éppen azért kapunk állami támogatást, mert benzint takarítunk meg. Először a bürokratáknak is magyarázni kellett, de belátták. A ruszki már a spájzban vannak. Meg a CO₂. Szóval kb annyi támogatást kapunk, mint a megtakarított benzin költsége adók nélkül. Nem olyan sok az, figyelj, nem is állami költségvetésből van, hanem az autósoktól, a benzinre kivetett filléres tételből jön össze. Filléres, észre nem veszed! Az adófizetőktől egy vasat sem. Ja de igen, egy keveset azért onnan is, de csak az új autó vásárlására, egyszeri támogatást. Hogy milyen gyakran? Kb másfél-kétévente már megéri lecserélni. De igazolni kell, hogy csak indokolt célokra használjuk és mindig kapcsoltan. Mondjuk nem nagyon ellenőrzik. De garantáltan csak egészség-megőrzési és sport célokra használjuk. Ja és kulturálisra. Pl néha leugrunk Milánóba az operába meg meccsre. Shopping csak hazafelé, útközben. De tök megéri, és nagyon sok benzint takarítunk meg. Számoljál utána! Ja és autópálya matricát sem kell vennünk, mert nagyon sok benzint takarítunk meg. És ha jövőnk, a többi autósunk kötelező félrehúzódnak. De ez jogos is, hát egyetl kevesebb kocsit, nem??

Editor: Michael LaBelle
michael.labelle@uni-corvinus.hu

If you would like to be removed from this mailing please send an email to rekk.epb@gmail.com